

Retorn a Barcino

El Museu d'Història inaugura avui la via sepulcral romana de la plaça Vila de Madrid

MARIA PALAU / Barcelona

● L'any 1954, les obres de construcció d'un edifici d'habitatges a l'actual plaça Vila de Madrid van fer emergir del subsòl barceloní una bona pila de tombes de l'antiga necròpoli de Barcino: una colla de segles després, tornaven a rebre llum les tombes de Fabia Agathonice, Cornelia Cosme... i d'una trentena més de romans i romanes, la majoria de classe humil, que en els seus epitafis suplicaven atenció als viatgers que arribaven a la ciutat per aquella via tan agradable —era un vistós i frondós jardí— tant per a les ànimes vives com per a les mortes. «Si no t'és molestia, vianant, atura't i llegeix», diu una de les inscripcions funeràries, ja que, segons creences romanes, si algú es molestava a llegir-les insuflava nova vida als difunts.

I molta més vida que tindran a partir d'avui, dia que el Museu d'Història de Barcelona (Muhba) inaugura (12 h) la via sepulcral romana de la plaça Vila de Madrid. Avui culmina un procés de rescat patrimonial que, si bé va arrencar als anys cinquanta, es va accelerar a principi del mil·lenni, entre els anys 2003 i 2006, moment en què el jaciment va ser objecte d'un projecte d'investigació interdisciplinari amb la participació de

La via sepulcral romana de la plaça Vila de Madrid, ahir. / ORIOL DURAN

nombrosos investigadors que van permetre obtenir gran quantitat de dades sobre el món funerari, els ritus de trànsit, la població...

El projecte museístic i de revaloració del jaciment que ha posat en marxa el Muhba inclou, a més del jardí de les tombes que flanquegen la traça de la vella via que menava cap a Barcino, un centre d'interpretació on llueixen una seixantena d'objectes originals desenterrats en les excavacions.

La via sepulcral romana de la plaça Vila de Madrid és, des d'avui mateix, el

punt d'inici d'un nou itinerari urbà: Barcino/BCN, que ofereix una mirada diferent al passat romà resseguint-ne els vestigis reconvertits en monuments a la Barcelona contemporània —la «neo-Barcino monumental», l'anomena el director del Muhba, Joan Roca. Durant el recorregut per aquesta ruta (que es pot fer amb o sense guia), el visitant descobrirà la nova museografia del temple dedicat a l'emperador August —des del 1905, les restes del temple romà es poden veure dins la seu del Centre Excursionista de

Catalunya— i, al fòrum, una de les més recents troballes arqueològiques: el pedestal amb inscripció honorífica de l'edil barceloní Quint Calpurni Flavi. El pedestal va ser localitzat en els fonaments de l'església gòtica de Santa Maria del Pi, reaprofitat com a material constructiu.

La ruta passa també per les restes dels aqüeductes, les muralles que encerclaven la ciutat i finalitza als tallers d'època romana que es conserven al subsòl arqueològic de la plaça del Rei.

La Mostra de Cinema Africà convida el realitzador marroquí Mostafa Derkaoui

X. GAILLARD / Barcelona

● El divendres 6 de novembre començarà la XIV Mostra de Cinema Africà, organitzada per L'Ull Anònim als Cinemes Méliès de Barcelona (Villarroel, 102). El recull de 25 films segueix la mateixa línia que en edicions anteriors, la temàtica social predominant en dispartat de gèneres, com ara el thriller o la comèdia. La retrospectiva d'enguany se centra en Mostafa Derkaoui, un influent i veterà director marroquí que hi serà present. Es passaran cinc pel·lícules de la seva filmografia.

Un altre dels homenatjats serà el desaparegut cineasta malià Adama Dra-

bo, de qui és projectarà el darrer film. La resta de programació la tanquen llargmetratges i curmetratges tant de ficció com documentals, alguns premiats al Festival Panafricà de Burkina Faso.

Els organitzadors continuen col·laborant amb l'Escola Superior de Cinema i Audiovisual de Catalunya, institució que, a més, ha iniciat un programa de màster a la Universitat Gaston Berger del Senegal. Marie Elène Valpuesta, directora de la mostra, insisteix a continuar aquesta feina de difusió «d'un cinema bastant ignorat que ni tan sols té una bona distribució als seus països d'origen».

Un congrés sobre l'exili del 1939 serveix de preàmbul als premis Octubre

EL PUNT / València

● Aquest vespre s'entreguen els premis Octubre a València, «un barem de la situació cultural valenciana i de com aquesta ha anat canviant al llarg dels anys», segons l'editor i promotor cultural Eliseu Climent, tal com recull l'agència ACN. Ahir es van escalfar motors amb el congrés històric *L'exili del 1939, una diàspora històrica* després d'algunes jornades amb diverses activitats relacionades amb els premis Octubre. Prop de 250 persones arribades de diferents punts de Catalunya i el País Valencià van seguir activament el congrés sobre l'exili del 1939 ahir. Segons Climent, ha estat

la xerrada que més debat i expectació ha aixecat enguany. L'editor de 3i4 opina que l'èxit de participació és degut a «la presència continuada» del tema en els mitjans de comunicació. L'Octubre Centre de Cultura Contemporània, on ha tingut lloc el congrés, és una aposta ferma pel revifament de la cultura del país des d'una perspectiva nacional i de progrés, que van impulsar Acció Cultural del País Valencià i la Institució Cívica i de Pensament Joan Fuster. Els Octubre premien originals de poesia (el Vicent Andrés Estellés), assaig (el Joan Fuster), narrativa (l'Andròmina) i l'Octubre de teatre.

òpera | «il pirata»

Una reposició meritòria

► **Programa:** «Il Pirata», de Vincenzo Bellini sobre un llibret de Felice Romani. Producció de l'Associació Amics de l'Òpera de Sabadell (AAOS) per l'Orquestra Simfònica del Vallès, cor de l'AAOS i solistes amb la direcció musical de Sergio Monteris i la direcció escènica de Carles Ortiz.

Lloc i dia: Òpera Catalunya. Teatre La Faràndula de Sabadell. 23 d'octubre.

JORDI MALUQUER

Des de l'any 1971 els afeccionats a l'òpera no havíem pogut veure aquest títol a Catalunya. Aleshores l'havien interpretat Bernabé Martí i Montserrat Caballé. Tampoc és un títol que ara es representi gaire. La darrera referència que en tinc és del gener del 2007 a Ancona, dirigida per Bruno Bartoletti i en la qual el tenor català Josep Bros i la soprano italiana Mariella Devia, ja amb 59 anys, en van fer segons els cronistes una interpretació memorable. És meritori, doncs, l'esforç dels AAOS per donar-nos aquest títol infreqüent. La institució que dirigeix Mirna Lacambra és l'anti-Palau, ja que amb diners escassos fa miracles i tot amb una devoció absoluta, sense desviaments, pel món de l'òpera.

El llibret de *Il Pirata* és de Felice Romani, un dramaturg i poeta genovès que va confegir més de noranta llibrets d'òpera principalment per a Donizetti, Mercadante i Mayr, entre ells un *Cristoforo Colombo* que va musicar Ramon Carnicer i que per aquí s'ha oblidat a l'hora de fer commemoracions. L'argument, no sabem si per l'habilitat de Romani o per l'obra de la qual va ser extret, la tragèdia *The Castle of St. Aldobrando* del Reverend Maturin, fuig del camí previsible i esdevé realista. Una dona, Imogene, ha hagut de casar-se per xantatge amb un duc que no estimava, Ernesto, amb el qual té un fill i retroba el seu amor antic, el comte Gualtiero. Aquest, quan la retroba, li proposa de fugir però ella, malgrat ser infel·lix, s'hi nega i aleshores mata Ernesto. Ella, amb la tragèdia, no es veu capaç de redreçar la situació i Gualtiero es lliura a la cort d'Ernesto perquè el matin. En l'escenificació de Sabadell, no espera l'execució i es clava ell mateix la daga.

L'obra, molt estàtica, està nodrida de recitatius i àries bellíssims i intensos, i permet el lluïment dels dos protagonistes, que han de posseir un tremp vocal i una envergadura evidents. La soprano Saïoa Hernández va viure el paper intensament sense cap defalliment vocal tot despertant l'entusiasme del públic. Quant al tenor, així com fa anys l'AAOS va donar suport a les primeres passes de Josep Bros amb un *Don Pasquale*, ara ho ha fet amb un cantant jove com és Albert Casals que, si no es malmet, té un bon futur al davant. Potser s'ha equivocat en emprendre aquest títol que el va dur a forçar la primera ària, en un inici espectacular, però que després en va pagar les conseqüències amb una resta de representació molt discreta. Millor li anirà per afermar la veu sens dubte el Ferrando del *Così fan tutte* anunciat per l'abril. Una altra aportació destacada va ser la d'Ismael Pons com a Ernesto. L'orquestra en general va respondre a l'energia que li cal a l'òpera ben aconduïda per Sergio Monteris i molt bé el cor, amb un instant màgic en les veus femenines, que dirigeix Daniel Martínez.

En un altre nivell d'exigència, un no en té prou que aconseguixin presentar dignament una òpera. Aquest Bellini, que la va fer pensant en uns fabulosos, com contenen els escrits de l'època, Giovanni Rubini i Henriette Méric-Lalande, per ser plenament gaudit requereix uns protagonistes d'excepció, que no solament l'encertin en l'afinació i el caràcter del que canten sinó que ens facin gaudir de la bellesa de la veu i dels molts matisos possibles en les grans àries. Només cal dir que les interpretacions de referència a les quals podem acudir són les de Maria Callas i Montserrat Caballé.

Il Pirata s'ha representat també a Manresa i Viladecans. A Granollers i Sant Cugat es podrà veure, respectivament, l'1 i el 6 de novembre. La propera cita a Sabadell també té ganxo, serà el 27 de novembre amb l'òpera d'Amadeu Vives *Maruxa*.